

FORHÅNDSMELDING OM DAVVI VINDKRAFTVERK HØRINGSUTTALELSE

TIL NVE
FRA LA NATUREN LEVE (LNL)

30. DESEMBER 2017

Grenselandet AS har 10. mai 2017 sendt melding til NVE om planene for Davvi vindkraftverk. I brev til La Naturen Leve av 30. oktober i år inviterer NVE til å gi en uttalelse til meldingen. Vi takker for muligheten og gir vår uttalelse nedenfor.

Den vil, i tråd med NVEs oppfordring på folkemøtene i Finnmark i høst, i all hovedsak behandle en del temaer som, blant flere andre, må inngå i konsekvensutredningen (KU).

LNL vil senere, dersom det skulle bli aktuelt med en konsesjonssøknad, gi en mer omfattende uttalelse til saken i lys av KUs resultater/anbefalinger og selve søknaden.

Innledning

Det er LNLs oppfatning at et vindindustrianlegg i det aktuelle området mellom Lebesby og Tana

- er energipolitisk unødvendig, har liten/ingen klimaeffekt og gir store nettutfordringer,
- vil medføre uakseptable inngrep i/ødeleggelser av sårbar natur og true rødlistede arter
- medføre store ulemper for reindriftsnæringen
- vil redusere/vanskeliggjøre lokalbefolkningens muligheter til friluftsliv og annen bruk av naturen

Dette vil bli nærmere belyst i det følgende.

Vi minner ellers om den aktuelle vindkraftsituasjonen i Finnmark. Fem konsesjoner er gitt. Fire er realisert, nemlig Havøygavlen, Gartefjell, Raggovidda og Hamnefjell. Ett er ikke bygd; Dønnesfjord.

8 saker er til behandling i NVE, på ulike stadier. Det største anlegget er Davvi, med inntil 267 turbiner og planområde på 78 km².

I følge FeFo er det i tillegg varslet (meldt) 7 nye prosjekter, se FeFos hjemmeside <http://www.fefo.no/no/Naturressurser/Sider/Vindkraft.aspx>

Dessuten er fylket preget/truet av både vannkraftutbygging og gruvedrift. I denne situasjonen stilles helt spesielle krav til KUs omfang, innhold og kvalitet for et så omfattende anlegg som Davvi. F. eks. er det høyst betimelig at naturmangfoldlovens begrep "samlet belastning" vektlegges og drøftes i lys av anleggets størrelse og konsekvenser.

Særlig viktig blir det at de valgte konsulenter gis muligheter til grundige utredninger, der krav til faglig standard, objektivitet og tilstrekkelig tids - og ressursbruk er viktigere enn utbyggers ønske om raske leveranser. Arbeidene må utføres av nøytrale og velrennomerte firmaer uten binding til Multiconsult, Grenselandet AS eller dets eiere.

Vi regner med at NVE vil presisere slike betingelser. Vi peker på at også FeFo er inne på det samme i denne lenken:

https://www.nrk.no/sapmi/fefo_-davvi-vindpark-ma-utredes-grundig-1.13824761

Om meldingens 1) usikkerhet/forbehold og 2) omgang med fakta

Vi vil her kort påpeke at meldingen inneholder så mange forbehold og usikker/feilaktig informasjon at det er vanskelig å forholde seg til den på faglig grunnlag. Noen få eksempler:

1. Usikkerhet/forbehold

Det fremgår av meldingen at *"Den endelige utbyggingsplanen vil med andre ord kunne omfatte andre turbintyper og antall, samt andre traséer for internvegene, enn det som er beskrevet her"*. Man vet altså ikke om det blir 100 eller 267 turbiner, intet om turbinstørrelsen og dermed heller ikke noe om antall veikilometer, veibredde eller dimensjonering – for ikke å snakke om støybildet. Vi har altså på dette stadium ingen reell mulighet til å vurdere naturinngrepenes omfang, karakter og konsekvenser. Det medfører at både vår og de øvrige interessenters uttalelser ikke bygger på fakta, men på et sett antakelser som lett kan endres. Derved blir uttalelsene på mange måter hengende i luften. Det er grunnen til at det i denne saken blir så viktig med grundige og troverdige konsekvensutredninger – som så i sin tur må legge det faglige grunnlaget for behandlingen av en evt. konsesjonssøknad.

Derfor er vi dypt bekymret for følgende formulering på s. 16 i meldingen: *"Til alle tema er det viktig å være klar over at den layouten (plassering av vindturbiner, internveger og intern kabling) som legges til grunn for konsekvensutredningen, ikke er bindende for utbyggingen"*. I lys av erfaringer med vindkraftkonsesjoner og MTA-planer, nå sist på Kvaløya i Troms, burde også NVE dele denne bekymringen. Når utbygger kan endre planer etter eget for godtbeholdende, til og med etter at konsesjon er gitt, vil utredninger som er basert på ett sett med forutsetninger, bli verdiløse om forutsetningene endres. Dette gjelder f. eks. utredninger om naturinngrepenes

omfang/betydning, om konsekvensene for naturmangfold, fugl og fauna, om reindriften, om støy etc.

Det kan ikke forsvares at utbygger forandrer planer og traseer etter at KU er ferdigstilt og konsesjon gitt. NVE må derfor i forbindelse med en evt. konsesjonssøknad kreve at de premisser og forutsetninger som ble lagt til grunn for KUs rapporter, er bindende for tiltakshaver i det videre forløp.

2. Feilaktig informasjon

På s. 6 i meldingen omtales EUs fornybarmål og det mer enn antydes at norsk vindkraft, herunder Davvi, bør være en viktig del av norsk klimasatsing og for å øke Norges fornybarandel fra 60 til 70 %. Nå er det for det første et faktum at Norge for lengst har nådd 70 % fornybarandel i vårt totale energiforbruk, ref. regjeringens energimelding fra 2016. Dette skyldes på ingen måte bidrag fra vindkraften, men utelukkende våre vannkraftressurser.

Det er dessuten høyst tvilsomt – og må eventuelt dokumenteres i KU – at Davvi vil bidra til det som mange kaller «den europeiske klimadugnaden». Meldingen illustrerer etter LNLs oppfatning utbyggernes (både denne og andre) lettvinde og udokumenterte bruk av klimaretorikk i argumentasjonen for vindkraftutbygging. Mer om klimaeffekten nedenfor.

På s. 7 omtales området vindressurser og det henvises til det vi antar er NVEs vindkartbok nr. 1, kart nr. 7. Tiltakshaver hevder at middelvind i området er "ca." 8,5 - 9 m.pr.sek. i 80 meters høyde. Det er muligens riktig for en del av planområdet, men slik vi leser kart nr. 7, vil andre deler av områder ha vesentlig lavere middelvind. Dette vil selvsagt påvirke antall fullasttimer og dermed årlig produksjon og verkets lønnsomhet. Bare vindmålinger over tid flere steder i planområdet vil gi et noenlunde sikkert bilde av de reelle vindressursene.

På s. 9 fremgår det at mer vindkraft i Finnmark vil bedre forsynings sikkerheten. Dette savner dokumentasjon. I den grad Finnmark har dårlig forsynings sikkerhet, skyldes det ikke kraftmangel, men dagens anstrengte nettsituasjon. Da er ikke løsningen mer kraft og i særdeleshet ikke ustabil/upålitelig vindkraft. Først må det skje en tilstrekkelig nettutbygging som i sin tur vil muliggjøre stabil levering av kraft – og da med den allerede eksisterende vannkraft som kilde. Mer om nett nedenfor.

Noe av tiltakshavers mest graverende feilinformasjon dreier seg om terrenginngrepene.

På s. 16 forteller tiltakshaver at de samlede terrenginngrepene blir ubetydelige, bare 2-3 % av et planområde på 78 km². Dette er ren talldemagogi og skjønning. Én ting er at tallet bl. a. bygger på langt smalere veibredde enn den som er vanlig for norske vindkraftverk når veiskulder og grøfter på begge sider medregnes. I praksis er bredden minst 10 meter. Langt mer alvorlig er at tiltakshaver søker å skjule en realitet alle de kjenner, som noen gang har begitt seg inn i et vindkraftverk: Et (ofte)

uberørt naturområde omgjøres til industriområde, tett gjennomvevd av veier, kraftlinjer og andre naturinngrep av tildels dramatiske dimensjoner. Når det konkret gjelder Davvi, kommer i tillegg at planområdet for en stor del utgjøres av verdifull INON.

Det er bl. a. dette som får Norsk Ornitologisk Forening til å mene:

Byggingen vil være et av de største naturinngrepene noensinne i Norge, og ramme inngrepsfri naturområder (INON-områder) særlig hardt.
(NOFs uttalelse til NVE av 27.12.17)

og som får Naturvernforbundet i Finnmark til å hevde:

Et inngrep som meldingen viser til, vil bidra drastisk til en reduksjon av gjenværende INON- områder i Norge, spesielt da det er et av de største gjenværende sammenhengende inngrepsfrie områdene i Norge. Meldingen hevder at området har et lavt biologisk mangfold, men fakta er at området er dårlig kartlagt. Det at områdets biologiske mangfold er dårlig kartlagt er ikke et argument for å bygge ut et vindindustrilegg her og det må tas hensyn til føre-var- prinsippet i naturmangfoldloven.
(forbundets uttalelse til NVE av 29.12.17)

Dessuten er selvsagt anleggets influensområde vesentlig større enn planområdet. Legger vi Miljødirektoratets beregninger til grunn, vil vi, i terreng av den beskaffenhet vi finner på denne delen av vidda, få et influensområde på minst 20 ganger planområdet.

KU må behandle slike problemstillinger og tap av INON grundig.

Norsk, landbasert vindkraft og klimamålene.

Det som bl. a. særpreger norsk, landbasert vindkraft er etter LNLs syn at den ikke har noen dokumentert klimaeffekt. Slik effekt kan vindkraft ha i land der den erstatter fossil kraftproduksjon, selv om effekten er langt dårligere enn mange hevder. Det skyldes dels fortsatt bruk av fossil balansekraft, dels at vindkraft ikke kan lagres i stor skala.

I Norge, der vannkraft i praksis forsyner oss med 100 % fornybar strøm og dessuten gir store og økende kraftoverskudd, gir vindkraft selvsagt ingen klimaeffekt innenlands. Overfor Europa er det ikke norsk, ustabil vindkraft, men muligens vår vannkraft som «grønt batteri», som kan redusere fossile utslipp. Den påståtte klimaeffekten er imidlertid omdiskutert og savner forskningsbasert belegg. Vi minner om hva NVE-direktør Per Sanderud uttalte på Statnetts høstkonferanse i 2015:

«– vi er ikke det grønne batteriet som kan løse Europas problemer, sånn som man kanskje forestilte seg for en stund siden».

I tillegg er klimaeffekten av de kommende utenlandskablene trukket i tvil av flere relevante miljøer, også norske forskere. Vi nevner at kablene i følge

Naturvernforbundet dessuten utløser «*økt effektkjøring, med store negative konsekvenser for naturmiljø, biologisk mangfold, landskap, reindrift og friluftsliv*». (Forbundets brev til NVE 14. desember 2017)

Det er derfor misvisende og svært uheldig at diverse klimaorganisasjoner og politikere – og også Davvisøknaden - gir inntrykk av at norsk vindkraft bringer oss på rask vei inn i fornybarsamfunnet. På den måten svekkes det politiske insitamentet for bedre og mer effektive klimaløsninger.

Dette understrekes i energimeldingen: "*El-sertifikatene stimulerer ikke nevneverdig til teknologiutvikling. Ordningen innebærer støtte til kjent teknologi som vindkraft og små vannkraftverk*".

Det kan altså med god grunn hevdes at vår vindkraft er et skuebrød som hindrer tvingende nødvendig nytenkning, selv om Grenselandet AS mener at Davvi kan oppnå lønnsomhet uten elsertifikater.

Det kan ikke være slik at den pågående vindkraftutbygging i Norge skal skje på bekostning av norsk natur og mangfold og i strid med andre sentrale samfunnsinteresser. NVE må derfor sørge for at vindkraftens og Davvis påståtte klimabidrag gis en faglig forsvarlig vurdering i KU.

Om reindrift og samisk kultur

Her viser vi til uttalelser fra reindriftnæringen og de samiske organisasjonene, bl. a. fra Sirpmá gilisearvi/Sirma bygdelag av 22.12.17 og fra Reinbeitedistrikt 9 Čorgaš av samme dato.

Vi viser spesielt til det FeFo sier i sin uttalelse vedr. reindrift: (ref. saksframlegg av 4. desember 2017):

Inngrepets størrelse og påvirkning på andre verdier tilsier at eventuell enighet med reindriftsinteresser og andre som benytter området ikke er noen garanti for at FeFo stiller seg positiv til tiltaket. Særlig reindriftsinteressene vil måtte vurderes i et langsiktig perspektiv, og må således ta hensyn til kommende generasjoner som skal drive reindrift i området.

LNL vil for sin del bare minne om at selv om det foreligger relativt lite forskningsmateriale om vindkraftverk og reindrift, er en svensk rapport fra 2016 svært relevant:

Renar och vindkraft II - Vindkraft i drift och effekter på renar och renskötsel
https://pub.epsilon.slu.se/13562/7/skarin_a_et_al_160818.pdf

Rapporten har følgende

7 Slutsatser

Resultaten från våra studier visar samstämmigt att renarna påverkas negativt av vindkraftparker. Detta är inte förvånande då flera studier som är utförda före vår konstaterat att infrastruktur och mänsklig aktivitet ofta är negativt för renarna

Det finnes tilsvarende erfaringer fra Raggovidda vindkraftverk:

<https://www.nrk.no/finnmark/mener-rein-skyr-beiteomrader-rundt-vindpark-1.13082969>

Det blir særdeles viktig at KU behandler vindkraft og reindrift på et faglig velfundert grunnlag og i lys av tilgjengelig, nøytral forskning. Vi ser ikke bort fra at i det denne konkrete saken kan være nødvendig å la de samiske organisasjonene få mulighet til å gjennomføre en egen utredning ved et analysemiljø de selv har tiltro til.

Om naturinngrepene, fugl og sårbare arter etc.

Her viser vi til de uttalelser som er gitt av Naturvernforbundet i Finnmark, datert 29.12.17 og Norsk Ornitologisk Forening, datert 27.12.17.

LNL vil sterkt understreke behovet for grundige konsekvensutredninger på disse områdene, gjennomført på relevante tider på året for de ulike arter og i et omfang som sikrer et forsvarlig beslutningsgrunnlag.

Om friluftsliv og befolkningens bruk av området, herunder om Rastigaissa som hellig fjell

Her er den nevnte uttalelsen fra Sirpmá gilisearvi/Sirma bygdelag av 22.12.17 høyst relevant. Vi viser også til uttalelsen fra Naturvernforbundet i Finnmark.

Om nettilknytning

Meldingen sier om anleggets nettilknytning at *"Produksjonen fra vindkraftverket planlegges tilknyttet nettet gjennom bygging av en ny kraftledning til Statnetts meldte transformatorstasjon i Adamselv og gjennom en ny kraftledning frem til sentralnettet i Finland"*.

Nettilknytningen er avgjørende for hele prosjektet og må selvsagt bli et av hovedpunktene i KU. Det er mye å gripe fatt i:

1. Statnett ser, så vidt vi forstår selskapets holdning til videre nettutbygging i Finnmark, ikke noe behov for utbygging som følge av mer vindkraft:

<https://enerwe.no/kraft/ved-intakt-nett-er-det-kapasitet-til-all-vindkraft-som-er-etablert-i-finnmark/>

Dette har selvsagt også en økonomisk side. Det er snakk om milliardinvesteringer. Når Grenselandet AS mener Davvi skal klare seg uten subsidier, ser de lettvint bort fra samfunnskostnadene ved en nettutbygging. Slike kostnader må NVE vektlegge i sin videre behandling.

2. Vi minner også om det FeFo sier på sine hjemmesider
<http://www.fefo.no/no/Naturressurser/Sider/Vindkraft.aspx>

En utbygging av et Tog 2 på Melkøya (LNG-fabrikk) vil utløse 500 MW ny kraftproduksjon nord for Salten. Dersom det ikke blir utbygging av Tog 2, er det uvisst når nettkapasiteten vil tillate ny vindkraftkraftutbygging i Finnmark.

3. Det er heller ikke noe som tyder på finsk ønske om eller velvilje til en ledning over Utsjok. NVE er godt kjent med at det på folkemøtet i Utsjok i desember 2017 kom svært negative synspunkter fra både politisk ledelse i Utsjok kommune og det finske sametinget.

Avslutning

La Naturen Leve er klar over at den foreliggende melding fra Grenselandet AS, med alle dens mangler og tvilsomme grunnlag, må behandles av NVE i henhold til vanlig prosedyre.

Likevel: Davvi reiser så mange prinsipielle og praktiske innvendinger og problemer at vi vil foreslå at NVE bruker sin mulighet overfor tiltakshaver til å antyde at prosjektet bør skrinlegges før det er kommet for langt i prosessen og før for mange penger og ressurser er brukt. Det synes åpenbart at en eventuell konsesjonssøknad for Davvi må avslås, på bakgrunn av de mange negative konsekvenser som høringsuttalelsene synliggjør allerede på dette stadium.

Oslo, 30. desember 2017

Karin Leonhardsen
(sign.)

Styreleder
La Naturen Leve

Vidar Lindefjeld
(sign.)

Politisk rådgiver
La Naturen Leve